

NATURA 2000

STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH DLA OBSZARÓW SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW (OSOP) DLA OBSZARÓW SPEŁNIAJĄCYCH KRYTERIA OBSZARÓW O ZNACZENIU WSPÓLNOTOWYM (OZW) I DLA SPECJALNYCH OBSZARÓW OCHRONY SIEDLISK (SOOS)

---

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. TYP	1.2. KOD OBSZARU	1.3. DATA OPRACOWANIA	1.4. DATA AKTUALIZACJI
B	PLH200014	2006-10	2011-10

1.5. POWIAZANIA Z INNYMI OBSZARAMI NATURA 2000
PLB140001 Dolina Dolnego Bugu, PLH140011 Ostoja Nadbużańska

1.6. INSTYTUCJA LUB OSOBA PRZYGOTOWUJĄCA WNIOSEK
Falencka-Jabłońska M. - Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej nr 3,
05-090 Raszyn
Rachwałd A. - Instytut Badawczy Leśnictwa,
Czerepko J. - Instytut Badawczy Leśnictwa, Europejskie Centrum Lasów Naturalnych, Białowieża
Lomber W. - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie, Sękocin Stary, ul. Leśników 21,
05-090 Raszyn,
Furmanek K. - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie,
Lewkowicz M. - Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej w Warszawie.

1.7. NAZWA OBSZARU
Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego

1.8. WSKAZANIE I ZAKLASYFIKOWANIE OBSZARU

DATA ZAPROPONOWANIA JAKO OZW	DATA ZATWIERDZENIA JAKO OZW
2007-03	2008-12

DATA ZAKLASYFIKOWANIA JAKO OSOP	DATA ZATWIERDZENIA JAKO SOOS
---------------------------------	------------------------------

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. POŁOŻENIE CENTRALNEGO PUNKTU OBSZARU

DŁUGOŚĆ GEOGRAFICZNA

SZEROKOŚĆ GEOGRAFICZNA

E 22 59 41

N 52 23 33

2.2. POWIERZCHNIA (ha)

133,7

2.3. DŁUGOŚĆ OBSZARU (km)

2.4. WYSOKOŚĆ (m n.p.m.)

MINIMALNA

MAKSYMALNA

ŚREDNIA

123

179

151

2.5. REGION ADMINISTRACYJNY (NUTS)

KOD

NAZWA REGIONU

% POKRYCIA

PL344

Białostocki

100

2.6. REGION BIOGEOGRAFICZNY

ANATOLIJSKI

ALPEJSKI

ARKTYCZNY

ATLANTYCKI

BOREALNY

KONTYNENTALNY

MAKARONEZYJSKI

ŚRÓDZIEMNOMORSKI

PANNOŃSKI

CZARNOMORSKI

STEPOWY

3.2.e. RYBY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Kod	Nazwa	POPULACJA				OCENA ZNACZENIA OBSZARU												
		Osiadła	Przebywająca okresowo			Populacja	St. zach.	Izolacja	Ogólnie									
			Lęgowa	Zimująca	Migrująca													

3.2.f. BEZKRĘGOWCE wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Kod	Nazwa	POPULACJA				OCENA ZNACZENIA OBSZARU												
		Osiadła	Przebywająca okresowo			Populacja	St. zach.	Izolacja	Ogólnie									
			Lęgowa	Zimująca	Migrująca													

3.2.g. ROŚLINY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Kod	Nazwa	POPULACJA				OCENA ZNACZENIA OBSZARU												
		Osiadła	Przebywająca okresowo			Populacja	St. zach.	Izolacja	Ogólnie									
			Lęgowa	Zimująca	Migrująca													

3.3 Pozostałe ważne gatunki roślin i zwierząt

GRUPA							NAZWA NAUKOWA	POPULACJA	MOTYWACJA
B	M	A	R	F	I	P			

(B=ptaki, M=ssaki, A=płazy, R=gady, F=ryby, I=bezkęgowce, P=rośliny)

4. OPIS OBSZARU

4.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU:

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Klasy siedlisk	% pokrycia
Inne tereny (miasta, wsie, drogi, śmietniska, kopalnie, tereny przemysłowe)	1%
Lasy iglaste	77%
Siedliska rolnicze (ogólnie)	22%
Suma pokrycia siedlisk	100,00 %

OPIS OBSZARU

Obszar Natura 2000 PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego położony jest w prowincji Niżu Wschodniobałtycko-Białoruskiego, podprowincji Wysoczyzny Podlasko -Białoruskiej, w makroregionie Niziny Północnopolaskiej i mezoregionie Podlaski Przełom Bugu. Według podziału geobotanicznego zgodnie z klasyfikacją Matuszkiewicza należy on do IV Krainy Mazowiecko-Podlaskiej. Obszar obejmuje powierzchnię 117,1 ha, będącą terenem lokalizacji 14 schronów (fragment tzw. linii Mołotowa) w odległości ok. 2 km na zachód od miejscowości Anusin i 4 km na wschód w okolicach miejscowości Moszczona Królewska. Są one miejscem zimowania jednej z największych grup nietoperza mopka *Barbastella barbastellus*, będącego przedmiotem ochrony, dla którego ten obszar Natury 2000 został powołany.

Obszar charakteryzuje występowanie moren czołowych, właściwych zlodowaceniom form ostańcowych od których wody lodowcowo-rzeczne kierowały się na wschód. Zbocza doliny cechuje tu znaczna deniwelacja nawet do 60 m. Przykładem tego jest Góra Zamkowa o wysokości 55 metrów w Mielniku.

Typowy przełom Bugu pod Mielnikiem przecina pas wysoczyzn i wciną się w podłoże kredowe na odcinku 8 km. Skutkiem tego wytworzyły się terasy, żywa mikrorzeźba wypełniona wodą, starorzeczka i meandry.

Warunki klimatyczne tego terenu kształtowane są pod wpływem powietrza polarnomorskiego i kontynentalnego. Latem przeważają masy powietrza polarnomorskiego - 60%, czego skutkiem jest wzrost wilgotności względnej powietrza, zachmurzenie i opady. Przewaga mas powietrza kontynentalnego 36% przeważnie w porze chłodnej oznacza poprawę pogody. Przewaga wpływu powietrza polarnomorskiego decyduje również o wiatrach z kierunku zachodniego. Średnia roczna temperatura wynosi 7-8°C. Sezon wegetacyjny trwa tu ok. 210 dni, a klimat charakteryzują długie zimy i lata. Najwięcej opadów przypada na VII-VIII, trzy razy więcej niż w I-II. W półroczu ciepłym średnia w miesiącu wielkość opadów wynosi 500-600 mm.

Charakterystycznymi cechami krajobrazu są wyniesienia moren oraz przełom Bugu i zakola oraz meandry rzeki. Jednocześnie siedliska leśne tu występujące na piaskach należą do ubogich pod względem żyzności

4.2. WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Wartość przyrodniczą obszaru Natura 2000 PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego stanowi przedmiot ochrony – mopek *Barbastella barbastellus* (1308), gatunek z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej.

Specyfika obszaru polega na tym, że obiektem ochrony jest rzadki gatunek nietoperza *B. barbastellus* w okresie hibernacji. W związku z tym ważnym elementem ochrony tego obszaru są schronienia zimowe *B. barbastellus*, jakimi są bunkry (schrony betonowe) BRU. W związku ze specyficzną formą, jaką przybrało zimowe siedlisko ochraniającego gatunku (rozrzucone w pewnej odległości od siebie schrony betonowe), sam obszar Natura 2000 PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego ma formę nieciągłą: tworzą go stosunkowo niewielkie obszary zalesione otaczające poszczególne schrony. W

samych schronach miejscem zimowania *B. barbastellus* są studnie położone na najniższym poziomie podziemi. Znaczna część celów i działań planu będzie musiała być związana z zachowaniem we właściwym stanie schronów, zajmowanych zimą przez populację nietoperzy i kluczowych dla ich przetrwania na tym terenie.

Oprócz *B. barbastellus* na obszarze Natura 2000 PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego stwierdzono mniej liczne zimowanie przynajmniej 8 innych gatunków nietoperzy, w tym jednego z Załącznika II do Dyrektywy Siedliskowej. Są to: *M. dasycneme*, *M. brandtii*, *M. nattereri*, *M. daubentonii*, *E. nilssoni*, *E. serotinus*, *P. auritus* i *P. austriacus* (Sachanowicz 2003, TP Bocian, pers. comm.). Ze względu na sporadyczną obecność *M. dasycneme*, nie sugeruje się włączenia tego gatunku do Planu Zadań Ochronnych.

Na terenie „Schronów Brzeskiego Rejonu Umocnionego” w trakcie inwentaryzacji przeprowadzonej w czerwcu 2011 roku stwierdzono trzy nieleśne siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej na sześciu stanowiskach o łącznej powierzchni 6,11 ha. Są to;

- **6120** Ciepłolubne śródłądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*)
- **6410** Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- **6510** Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

4.3. ZAGROŻENIA

Schrony z natury rzeczy narażone są na penetrację ludzką. Dodatkowo czynnikiem ryzyka jest fakt ich położenia w pobliżu terenów zabudowanych. Wiąże się to z zaśmiecaniem obiektów oraz ich niszczeniem. Stałym niebezpieczeństwem jest również niepokojenie i zabijanie zwierząt. Schrony stanowią też potencjalny obiekt turystyczny, a także wykorzystywane są jako miejsce składowania niebezpiecznych odpadów lub jako mogilniki (nr 2). Potencjalnym zagrożeniem jest też obniżenie poziomu wód gruntowych i co za tym idzie osuszenie studni, w których zimują nietoperze. Ponieważ na obszarze Natura 2000 PLH200014 Schrony Brzeskiego Rejonu Umocnionego stwierdzono również letnie występowanie *B. barbastellus* istotne też stały się zagrożenia środowiska letniego występowania tego gatunku. Dotyczy to drzewostanów otaczających schrony, które są stosunkowo młode (poniżej 30 i 60 lat), a stanowią suboptymalne środowisko, gdzie *B. Barbastellus* zajmuje zapewne sporadycznie kryjówki wybierając schronienia pod odstającą korą drzew.

4.4. STATUS OCHRONY

brak

4.5. STRUKTURA WŁASNOŚCI

Udział poszczególnych kategorii użytkowania według aktualnych danych (2011 r.) wynosi odpowiednio:

Lasy	90,71 ha (77%)
Grunty orne	5,28 ha (5%)
Łąki trwałe	0,01 ha (0%)
Grunty zabudowane	1,53 ha (1%)
Inne	19,53 ha (17%)

4.6. DOKUMENTACJA – ŹRÓDŁA DANYCH

Sachanowicz K. 2003. Zimowe stanowiska nietoperzy *Chiroptera* w południowej części Wysoczyzny Drohiczyńskiej i w rejonie Podlaskiego Przełomu Bugu (Nizina Podlaska). Nietoperze 4, p. 5-19.

Wesołowski T. 2001. Linia Mołotowa. Sowieckie fortyfikacje graniczne z lat 1940-1941 na przykładzie 62. Brzeskiego Rejonu Umocnionego. Białystok, 243 pp.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU ORAZ POWIĄZANIA Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES

5.1. Istniejące FORMY OCHRONY na poziomie krajowym i regionalnym

kod	% pokrycia

5.2. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z ISTNIEJĄCYMI FORMAMI OCHRONY

Wyznaczonymi na poziomie krajowym i regionalnym

Kod formy	Nazwa obszaru	Typ relacji	% pokrycia
PLB140001	Dolina Dolnego Bugu		
PLH140011	Ostoja Nadbużańska		

Wyznaczonymi na poziomie międzynarodowym

Kod formy	Nazwa obszaru	Typ relacji	% pokrycia

5.3. POWIĄZANIA OPISANEGO OBSZARU Z OSTOJAMI CORINE BIOTOPES:

KOD OSTOI CORINE	RODZAJ RELACJI	% POKRYCIA

6. DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA NA TERENIE OBSZARU I W JEGO OTOCZENIU I INNE CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA TEN OBSZAR

6.1. GŁÓWNE CZYNNIKI I RODZAJE DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA ORAZ PROCENT POWIERZCHNI OBSZARU IM PODLEGAJĄCY

na terenie obszaru

KOD	INTENSYWNOŚĆ	% OBSZARU	WPŁYW
110	B		-
151	B		-
165	B		-
243	B		-
421	B		-
622	B		-
740	B		-

poza obszarem

KOD	INTENSYWNOŚĆ	% OBSZARU	WPŁYW
151	B		-
421	B		-
740	B		-

7. DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

Mapy fizyczne obszaru:

Mapy istniejących obszarów chronionych wymienionych w punkcie 5:

Zdjęcia lotnicze obszaru:

8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

NUMER	MIEJSCE	TEMAT	PRAWA AUTORSKIE	DATA
1		Mopek (<i>Barbastella barbastellus</i>)	T. Mleczek	2011
2		Jeden ze schronów obszaru Natura 2000 BRU	A. Rachwald	2011-06
3		Schrony traktowane są jako miejsca składowania ścięci	M. Falencka-Jabłońska	2011-04-28
4		Jeden z lepiej zachowanych schronów Brzeskiego Rejonu Umocnionego	M. Falencka-Jabłońska	2011-04-28
5		Fragmenty schronów BRU tzw. Linii Mołotowa	M. Falencka-Jabłońska	2011-04-28
6		Fragmenty schronów BRU tzw. Linii Mołotowa	M. Falencka-Jabłońska	2011-04-28
7		Tablica informacyjna przed jednym z „penetrowanych” przez turystów schronów	M. Falencka-Jabłońska	2011-04-28
8		Jeden ze schronów w obszarze BRU wykorzystywany jako mogilnik do 2003 r.	M. Falencka-Jabłońska	2011-09-14
9		Uszczelnienia schronu wykorzystywanego jako mogilnik do 2003 r.	M. Falencka-Jabłońska	2011-09-14